

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

DISPOZIȚIE nr. _____

din _____ 2025

Chișinău

Cu privire la organizarea și desfășurarea manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict)

În scopul organizării și desfășurării manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict), Guvernul DISPUNE:

1. Se instituie Comitetul organizatoric pentru organizarea și desfășurarea manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict) și se aprobă componența nominală a acestuia, conform anexei nr. 1.

2. Se aprobă Planul manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict), conform anexei nr. 2.

3. Realizarea manifestărilor stabilite în anexa nr. 2 se va efectua din contul mijloacelor aprobate în bugetul autorităților responsabile de organizarea și desfășurarea acestora, precum și din alte surse de finanțare, conform legislației.

4. Se recomandă autorităților administrației publice locale să identifice mijloacele financiare necesare pentru realizarea acțiunilor prevăzute în Planul aprobat la punctul 2.

5. Controlul asupra executării prezentei dispoziții se pune în sarcina Comitetului organizatoric pentru organizarea și desfășurarea manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict).

Prim-ministru

DORIN RECEAN

COMPONENTA NOMINALĂ
a Comitetului organizatoric pentru organizarea și desfășurarea manifestărilor
consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor
căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței
Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față
de veteranii acestui conflict)

Misail-Nichitin Daniella	–	ministru al afacerilor interne, președinte al Comitetului organizatoric
Cutie Igor	–	secretar general al Ministerului Apărării, vicepreședinte al Comitetului organizatoric
Covrig Constantin	–	consilier al Prim-ministrului, vicepreședinte al Comitetului organizatoric
Bejan Alexandru		secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne, vicepreședinte al Comitetului organizatoric
Vascauțan Nicolae	–	șef de direcție, Ministerul Afacerilor Interne, secretar al Comitetului organizatoric
Jandîc Cristina	–	secretară generală adjunctă a Ministerului Muncii și Protecției Sociale
Gvidiani Alin	–	șef al Biroului politici de reintegrare, Cancelaria de Stat
Savva Maia	–	secretară de stat a Ministerului Finanțelor
Silivestru Diana	–	șefă de direcție, Ministerul Culturii
Prisăcaru Ion	–	secretar de stat al Ministerului Sănătății
Olaru Valentina	–	secretară de stat a Ministerului Educației și Cercetării
Vladicescu Viorica	–	șefă de direcție, Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Ojoga Vasile	–	șef de direcție, Ministerul Apărării
Lungu Corina	–	șefă de direcție, Ministerul Educației și Cercetării
Sercel Andrei	–	reprezentant al Serviciului de Informații și Securitate
Petuhov Vera	–	șefă de direcție, Primăria municipiului Chișinău
Rusu Viorel	–	reprezentant al Congresului Autorităților Locale din Moldova
Țurcanu Vladimir	–	director general al Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova”
Cosovan Ghenadie	–	președinte al Asociației Obștești „Credință Patriei”

- Armaș Alexei – președinte al Asociației Obștești a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne
- Alerguș Victor – administrator al Asociației Obștești „Liga Cavalerilor Ordinului «Ștefan cel Mare»”
- Cociuș Anatolie – consilier al ministrului apărării, președinte al Asociației Obștești „Federația Veteranilor și Rezerviștilor Structurilor de Forță din Republica Moldova”
- Bîzgu Anatolie – președinte al Mișcării Refugiaților Transnistreni
- Prisac Radu – președinte al Asociației Obștești „Uniunea Națională a Veteranilor Războiului pentru Independența Republicii Moldova”
- Puiu Vasile – președinte al Asociației Obștești „Asociația Veteranilor Brigăzii de Poliție cu Destinație Specială «Fulger»”
- Caraman Anatolie – președinte al Asociației Obștești „Asociația Veteranilor Războiului din 1992 «Tiras-Tighina»”
- Cioban Ștefan – președinte al Asociației Obștești „Asociația Ofițerilor și Subofițerilor Serviciului de Informații și Securitate, Veteranilor Războiului pentru Independența și Integritatea Teritorială a Republicii Moldova «SFÂNTUL IOANN»”

PLANUL
manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie)
(ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea
integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului
și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict)

Nr. crt.	Denumirea manifestărilor	Responsabilii de executare/parteneri	Termenul de executare
1	2	3	4
1.	Organizarea și desfășurarea în localitățile țării (și pe platourile de luptă) a activităților dedicate comemorării a 33 de ani de la începutul acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; Serviciul de Informații și Securitate; autoritățile administrației publice locale	2 martie 2025
2.	Organizarea și desfășurarea serviciilor divine în lăcașurile sfinte din Republica Moldova în memoria celor căzuți pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova	Ministerul Afacerilor Interne	2 martie 2025
3.	Depunerea de flori la monumentul domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt de către conducătorii autorităților și organizațiilor de veterani (10 persoane)	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Cancelaria de Stat; Serviciul de Informații și Securitate; asociațiile veteranilor	2 martie 2025
4.	Organizarea Marșului Memoriei pe străzile municipiului Chișinău: Piața Marii Adunări Naționale – bd. Ștefan cel Mare și Sfânt – str. Ismail – str. Pan Halippa – Complexul memorial „Eternitate”	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; Serviciul de Informații și Securitate; Primăria municipiului Chișinău; asociațiile veteranilor	2 martie 2025
5.	Desfășurarea mitingului de comemorare a eroilor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și depunerea de flori la monumentul „Maica îndurerată” din cadrul Complexului memorial „Eternitate”	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Culturii; Cancelaria de Stat; Ministerul Apărării; Serviciul de Informații și Securitate; Primăria municipiului Chișinău; asociațiile veteranilor	2 martie 2025
6.	Depunerea de flori în cimitirele din țară la mormintele foștilor angajați ai organelor afacerilor interne și ale militarilor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; Serviciul de Informații și Securitate; asociațiile veteranilor	2 martie 2025

	independenței Republicii Moldova		
7.	Organizarea meselor de comemorare cu participarea veteranilor și a membrilor familiilor celor căzuți pe câmpul de luptă	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; Serviciul de Informații și Securitate; autoritățile administrației publice locale; asociațiile veteranilor	2 martie 2025
8.	Organizarea activităților de restaurare și amenajare a monumentelor, instalarea plăcilor comemorative pe unele edificii din localități și denumirea unor străzi, gimnazii, licee în memoria eroilor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova	Asociațiile veteranilor; autoritățile administrației publice locale	Pe parcursul anului
9.	Desfășurarea competițiilor la diferite genuri de sport în memoria eroilor căzuți în timpul acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; asociațiile veteranilor	Februarie – martie 2025
10.	Organizarea în toate instituțiile de învățământ general a „Săptămânii memoriei și recunoștinței celor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova”, precum și în unitățile militare a unui exercițiu educativ-patriotic și de comemorare a eroilor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, cu păstrarea unui minut de reculegere	Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; asociațiile veteranilor	Februarie – mai 2025
11.	Organizarea și desfășurarea în unitățile militare ale Ministerului Afacerilor Interne și ale Ministerului Apărării a „Zilelor Porților Deschise” pentru elevii instituțiilor de învățământ secundar ciclul I – gimnaziu, ciclul II – liceu și instituțiile extrașcolare, cu vizitarea muzeelor, prezentarea expoziției de armament și tehnică militară	Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; asociațiile veteranilor	2025 (lunar)
12.	Organizarea în cadrul Agenției pentru Știință și Memorie Militară a expoziției permanente de documente și materiale istorice consacrate eroilor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; asociațiile veteranilor	2025

13.	Organizarea, cu suportul Agenției pentru Știință și Memorie Militară, a expoziției temporare de documente și materiale istorice consacrate eroilor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, în instituțiile de învățământ general, în biblioteci și în alte locuri publice	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Culturii; asociațiile veteranilor	Martie – mai 2025
14.	Instalarea, cu suportul Agenției pentru Știință și Memorie Militară, a panourilor informative temporare cu informații și imagini relevante despre evenimentele din anul 1992, în locurile publice (municipii, centre raionale)	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; autoritățile administrației publice locale; asociațiile veteranilor	1-10 martie 2025
15.	Desfășurarea acțiunii „Flacăra Memoriei” la monumentul „Maica îndurerată” din cadrul Complexului memorial „Eternitate”	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; Serviciul de Informații și Securitate; asociațiile veteranilor	21 septembrie 2025
16.	Organizarea activităților de comemorare pe platourile de luptă	Autoritățile administrației publice locale; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; asociațiile veteranilor	14 martie 2025 (Coșnița); 19 iunie 2025 (Varnița, Căușeni)
17.	Evoluarea orchestrelor militare ale Armatei Naționale și ale Ministerului Afacerilor Interne în grădinile publice din țară, inclusiv pe platourile de luptă, cu repertoriul tematic	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării	2, 14-15 martie, 19 iunie 2025
18.	Amenajarea în instituțiile de învățământ a standurilor tematice dedicate profesorilor și absolvenților acestor instituții, participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova	Ministerul Educației și Cercetării; asociațiile veteranilor	Februarie – martie 2025
19.	Organizarea întâlnirilor participanților acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova cu recruții, tinerii angajați ai Armatei Naționale și ai Inspectoratului General de Carabinieri al Ministerului Afacerilor Interne	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; asociațiile veteranilor	Februarie – martie 2025
20.	Publicarea articolelor științifice în revistele de specialitate și a articolelor de popularizare în mass-media (despre acțiunile de luptă pentru apărarea	Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării	Februarie – martie 2025

	integrității și independenței Republicii Moldova)		
21.	Se recomandă furnizorului public național de servicii media – Compania „Teleradio-Moldova”, dar și instituțiilor de presă private, difuzarea reportajelor de la manifestările dedicate evenimentului și a materialelor consacrate faptelor eroice ale participanților la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova	Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”; Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne	1-5 martie 2025
22.	Acordarea ajutorului material anual persoanelor cu dizabilități în urma acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova și familiilor (soții, iar în cazul lipsei acestora, unuia dintre părinți) participanților căzuți la datorie în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, în conformitate cu Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor lunare de stat și ajutorului material anual unor categorii de populație, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 470/2006, și cu prevederile Legii nr. 121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație	Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Casa Națională de Asigurări Sociale; structurile teritoriale de asistență socială; asociațiile veteranilor	Până la 2 martie 2025
23.	Acordarea măsurilor de protecție socială veteranilor de război, familiilor celor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, în conformitate cu legislația	Autoritățile administrației publice centrale și locale; asociațiile veteranilor	Permanent
24.	Acordarea distincțiilor și a altor forme de menționare a participanților la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova	Ministerul Apărării; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul de Informații și Securitate; Serviciul de Protecție și Pază de Stat	Februarie – martie 2025
25.	Organizarea și desfășurarea întâlnirilor reprezentanților autorităților administrației publice locale cu părinții și familiile celor căzuți în timpul acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și celor decedați pe timp de	Autoritățile administrației publice locale; asociațiile veteranilor	Februarie – martie 2025

	pace		
26.	Organizarea și asigurarea asistenței medicale urgente prespitalicești pe parcursul desfășurării acțiunilor de comemorare	Ministerul Sănătății	2 martie 2025
27.	Asigurarea securității și ordinii publice pe parcursul desfășurării acțiunilor de comemorare	Ministerul Afacerilor Interne	2 martie 2025

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul Dispoziției Guvernului cu privire la organizarea și desfășurarea manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul Dispoziției Guvernului cu privire la organizarea și desfășurarea manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict) a fost elaborat de Ministerul Afacerilor Interne, în temeiul pct. 1 lit. a) al Hotărârii Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

La 2 martie 2025 se împlinesc 33 de ani de la declanșarea acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova. Acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova au lăsat o urmă adâncă și dureroasă în inima poporului nostru, circa 40 mii de cetățeni din Republica Moldova participând la acțiunile de luptă, dintre care 321 au căzut în lupte și 289 au rămas invalizi.

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova”, a fost instituită Ziua Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict), fapt care presupune desfășurarea anuală a unui complex de activități pentru înveșnicirea memoriei celor căzuți în luptă și recunoștință pentru sacrificiul veteranilor de război.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Veteranii sunt un simbol al moralității și purtători al valorilor naționale care s-au manifestat în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova. Ei reprezintă o forță activă ce a contribuit la construcția și consolidarea statalității și independenței Republicii Moldova. Experiența de viață, cunoștințele pe care le au, sunt valorificate astăzi în vederea consolidării societății, educării tinerei generații în spiritul valorilor netrecătoare: dragoste de țară, bărbăție, sacrificiu, onoare, demnitate, devotament jurământului. Statul nostru apreciază înalt eroismul, bărbăția și spiritul de sacrificiu al participanților la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova și își cinstește eroii căzuți pe câmpurile de luptă, promovează acțiunile de susținere a veteranilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, precum și a invalizilor în domeniul asistenței sociale și de drept.

Aprobarea proiectului Dispoziției Guvernului va contribui la promovarea valorilor general-umane și educării tinerei generații în spiritul eroico-patriotic al generațiilor anterioare, pentru oferirea unui omagiu de recunoștință a statului și a societății față de meritele deosebite ale veteranilor de război care au participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Principalele prevederi ale proiectului Dispoziției vizează în mod direct facilitarea organizării și desfășurării manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței, instituind

Comitetul organizatoric responsabil pentru organizarea și desfășurarea manifestărilor cu acest prilej, aprobând o listă de manifestări cu termen concrete de realizare, precum și trasarea sarcinilor tuturor autorităților pentru realizarea manifestărilor propuse. Totodată, scopul proiectului de Dispoziție este promovarea valorilor general-umane și educării tinerei generații în spiritul eroico-patriotic al generațiilor anterioare, pentru oferirea unui omagiu de recunoștință a statului și a societății față de meritele deosebite ale veteranilor de război care au participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea proiectului se prevede a fi realizată în limita mijloacelor financiare aprobate în bugetele autorităților publice responsabile de executarea manifestărilor.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul a fost supus avizării în conformitate cu art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

7. Concluziile expertizelor

În conformitate cu art. 37 din Legea nr. 100/2017, proiectul a fost supus expertizei juridice, fiind remis în acest sens Ministerului Justiției. În urma efectuării expertizei juridice, Ministerul Justiției nu a formulat obiecții de ordin conceptual.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul de dispoziție se încorporează în sistemul actelor normative în vigoare, este corelat cu prevederile cadrului legal în vigoare, cu care se află în conexiune.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Măsurile necesare sunt prevăzute în anexa nr. 2 prin care se aprobă Planul manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict).

Ministru

Daniella Misail-Nichitin

SINTEZA

la proiectul de dispoziție a Guvernului cu privire la organizarea și desfășurarea manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict)

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică			
Ministerul Finanțelor Aviz nr. 07/2-17/33 din 06.02.2025	1.	La Anexa nr. 1 „Componenta nominală a Comitetului organizatoric”, la proiectul Dispoziției Guvernului, sintagma „Gumene Ion – secretar de stat al Ministerului Finanțelor” se propune de substituit cu sintagma „Savva Maia – secretar de stat al Ministerului Finanțelor”.	Se acceptă.
		La Anexa nr. 2 la „Planul manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței”, la pct. 19 din compartimentul „Denumirea manifestărilor” textul „Hotărârea Guvernului nr. 159/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului material anual” se va substitui cu textul „prevederile Legii nr. 121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație”.	Se acceptă.
		La pct. 19 din compartimentul „Responsabili de executare/parteneri”, textul „Agenția Națională Asistență Socială, structurile teritoriale de asistență socială”, de exclus (în legătură cu noile prevederi ale reformei Restart, aprobate prin Legea nr. 256/2023.	Se acceptă.
		Totodată, în conformitate cu prevederile art. 30 alin. (1) al Legii cu privire la actele normative nr. 100/2017, concomitent cu elaborarea proiectului actului normativ se întocmește nota de fundamentare, conform modelului prevăzut în anexa nr. 1. În acest sens, proiectul înaintat urmează a fi revizuit prin prisma celor menționate.	Se acceptă.

Ministerul Apărării Aviz nr. 11/139 din 04.02.2025 Aviz nr. 11/183 din 12.02.2025	2.	Se susține proiectul. Lipsa de obiecții și propuneri pe marginea acestuia.	S-a luat act.
Ministerul Culturii Aviz nr. 03/1-09/422 din 07.02.2025	3.	La Anexa nr.1 „Componenta nominală a Comitetului organizatoric” la proiectul Dispoziției Guvernului, sintagma „Boboc Serghei – șef de direcție, Ministerul Culturii” se propune de substituit cu sintagma „Silivestru Diana – șef de direcție, Ministerul Culturii”.	Se acceptă.
Ministerul Sănătății Aviz nr. 14/155 din 13.02.2025	4.	Se susține proiectul.	S-a luat act.
Ministerul Muncii și Protecției Sociale Aviz nr. 15/546 din 05.02.2025	5.	În limita competenței sale, comunică următoarele. Începând cu 1 ianuarie 2024, ajutoarele materiale anuale acordate veteranilor de război (sau în cazul participanților la acțiuni de luptă căzuți la datorie – membrilor familiilor acestora), sunt achitate de către Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind total finanțate din bugetul de stat. Prin urmare, se propun următoarele modificări ale punctului 19 din Anexa nr. 2: 1. La compartimentul „Denumirea manifestărilor”, textul „Hotărârea Guvernului nr. 159/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului material anual” se substituie cu textul „Hotărârea Guvernului nr. 470/2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor lunare de stat și ajutorului material anual unor categorii de populație”; 2. La compartimentul „Responsabilii de executare/parteneri”, sintagma „Agenția Națională Asistență Socială” – se exclude.	S-a luat act. Se acceptă. Se acceptă.
Biroul politici de reintegrare a Cancelariei de Stat Aviz nr. 23-69-1108 din 03.02.2025	6.	Lipsa de obiecții și propuneri.	S-a luat act.

<p>Ministerul Educației și Cercetării</p> <p>Aviz nr. 03/1-09/98d din 14.02.2025</p>	<p>7.</p>	<p>Propune:</p> <p>1. Modificarea în componența nominal a Comitetului organizatoric pentru organizarea și desfășurarea manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) prin substituirea dnei Baleca Marcelina –șef direcție, Ministerul Educației cu Lungu Corina – șef direcție, Ministerul Educației și Cercetării;</p> <p>2. Modificarea în Planul manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) a textului indicat la:</p> <p>a) la pct.10 din compartimentul „Denumirea manifestărilor” acțiunea să fie redată în următoarea redacție „Organizarea în toate instituțiile de învățământ general a Săptămânii Memoriei și Recunoștinței celor căzuți în conflictul armat din 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova ce include activități formale și non-formale de sensibilizare a elevilor, cu desfășurarea la data de 28 februarie a Lecției Memoriei, în clasele I-XII din toate instituțiile de învățământ”;</p> <p>b) acțiunea nr. 13 să fie redată în următoarea redacție „Organizarea cu suportul Agenției pentru Știință și memorie Militară a expoziției temporare (format digital) de documente și materiale istorice consacrată eroilor căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, distribuită în format video în instituțiile de învățământ general. Distribuirea pamfletelor și/sau placatelor tematice și în bibliotecile publice și în incinta administrațiilor publice locale de nivelul unu și al doilea.</p> <p>De adăugat la responsabili pentru această activitate și Ministerul Culturii, deoarece bibliotecile publice nu sunt în subordinea Ministerului Educației și Cercetării.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă parțial. Acțiunea respectivă are o denumire generică. Ministerul Educației și Cercetării în actul administrativ departamental va indica diferite detalii, care nu necesită să fie reflectate în Plan.</p> <p>Se acceptă parțial. Acțiunea respectivă urmează să se desfășoare nu doar în format video, ci și cu panouri în format A2.</p>
<p>Serviciul de Informații și Securitate</p> <p>Aviz nr. E/1329 din 13.02.2025</p>	<p>8.</p>	<p>La Anexa nr.1 „Componența nominală a Comitetului organizatoric” la proiectul Dispoziției Guvernului, în calitate de reprezentant al Serviciului se desemnează dl Andrei SERCEL.</p>	<p>Se acceptă.</p>

Instituția Publică Compania „Teleradio – Moldova” Aviz nr. 02-12/100 din 12.02.2025	9.	Se susține proiectul.	S-a luat act.
Primăria municipiului Chișinău Aviz nr. 2-05/1-187 din 05.02.2025	10.	Se susține proiectul.	S-a luat act.

<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova</p> <p>Aviz nr. 43 din 06.02.2025</p>	<p>11. În urma analizei proiectului Dispoziției Guvernului, CALM a constatat următoarele contradicții:</p> <p>1. Pe de o parte, pct.4 din PDG prevede: „Se recomandă autorităților administrației publice locale să identifice mijloacele financiare necesare pentru realizarea acțiunilor prevăzute în Planul menționat.”, pe de altă parte, în Planul manifestărilor, autoritățile administrației publice locale sunt responsabile de executarea mai multor manifestări (a se vedea pct.8, pct.13, pct.20, pct.22), iar la realizarea altor acțiuni sunt implicate împreună cu autoritățile publice centrale (posibil ca parteneri, dar norma poate fi interpretată).</p> <p>2. Mai mult ca atât, în Nota informativă la PDG se menționează, că implementarea proiectului se prevede a fi realizată în limita mijloacelor financiare aprobate în bugetele autorităților publice responsabile de executarea manifestărilor. Constatăm, că în cazul aprobării Dispoziției Guvernului în cauză, dat fiind faptul că autoritățile administrației publice locale sunt responsabile de realizarea mai multor manifestări, mijloacele financiare ale acestora vor fi utilizate în vederea executării unor atribuții care nu le aparțin.</p> <p>În cazul aprobării Dispoziției Guvernului în cauză, vor fi încălcate mai multe prevederi legale, după cum urmează:</p> <p>Potrivit art. 109 din Consituția Republicii Moldova, administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.</p> <p>Guvernul își desfășoară activitatea în domeniul protecției sociale și afacerilor interne, în conformitate cu art.4 lit.c) și respectiv, lit. d) din Legea cu privire la Guvern nr.136/2017.</p> <p>Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, stabilește în art. 3 alin. (2), că autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Din cauza a două considerente:</p> <p>a) Punctul 4 din proiectul Dispoziției Guvernului, care vizează autoritățile administrației publice locale, are caracter de recomandare;</p> <p>b) Compartimentul Planului manifestărilor ce vizează responsabilitatea executării are prevăzută opțiunea de parteneriat și din această cauză a fost denumit „Responsabili de executare/Parteneri”.</p> <p>Ministerul Afacerilor Interne percepe autoritățile administrației publice locale în calitate de parteneri în realizarea complexului de acțiuni de comemorare a eroilor care au căzut în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova.</p>
--	--	--

În conformitate cu art. 6 alin. (2) și (3) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, raporturile dintre autoritățile publice centrale și cele locale au la bază principiile autonomiei, legalității, transparenței și colaborării în rezolvarea problemelor comune; între autoritățile centrale și cele locale, între autoritățile publice de nivelul întâi și cele de nivelul al doilea nu există raporturi de subordonare, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

În art. 4 și 9 din Carta Europeană a Autonomiei Locale este prevăzut, că atribuirea unei responsabilități unei alte autorități trebuie să țină cont de amploarea și de natura sarcinii și de exigențele de eficacitate și de economie, iar resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să fie proporționale cu competențele din Constituție sau din lege.

Potrivit art.3 alin. (1) și (4) din Legea nr.397/2003 privind finanțele publice locale, care se referă la garanțiile autonomiei financiare, bugetele unităților administrativ-teritoriale (inclusiv bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor)), constituie elemente independente care se elaborează, se aprobă și se execută în condiții de autonomie financiară, iar orice delegare de competențe suplimentare din partea statului în persoana Guvernului trebuie să fie însoțită de alocarea de resurse financiare, necesare pentru a acoperi costul exercițiului competenței delegate.

În conformitate cu art. 6 alin. (4) și (6) din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă, delegarea de competențe este însoțită obligatoriu de asigurarea resurselor financiare necesare și suficiente realizării acestora, respectiv este efectivă doar din momentul în care a avut loc transferul resurselor financiare și materiale necesare și suficiente.

Punerea în responsabilitatea administrației publice locale a unor sarcini, care țin de competența Guvernului/APC, fără alocarea resurselor financiare necesare și suficiente realizării unor competențe delegate, este neconstituțională, contrară prevederilor naționale și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și nu ține cont de capacitatea administrativă și financiară limitată în special ale APL I din localitățile rurale.

Accentuăm, că aceleași obiecții au fost expuse de către CALM la avizarea proiectului Dispoziției Guvernului similare din anul 2024, însă nu au fost luate în considerare la avizarea Dispoziției Guvernului în cauză.

		<p>Propuneri și recomandări</p> <p>În vederea îmbunătățirii prevederilor proiectului Dispoziției Guvernului, propunem următoarele modificări:</p> <p>În Planul manifestărilor va fi creată o rubrică separată „Parteneri”, iar autoritățile administrației publice locale vor fi trecute din categoria „Responsabili de executare/parteneri” în cea de „Parteneri”.</p> <p>Congresul Autorităților Locale din Moldova consideră că proiectul de Dispoziție a Guvernului cu privire la organizarea și desfășurarea manifestărilor consacrate Zilei Memoriei și Recunoștinței (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict) poate fi propus pentru aprobare doar după modificarea prevederilor menționate mai sus.</p>	<p>Nu se acceptă. Întrucât există deja un format prestabilit și agreat.</p>
Expertizare			
<p>Ministerul Justiției</p> <p>Raport nr. 04/1-1249 din 10.02.2025</p>		<p>Lipsa obiecțiilor de ordin conceptual.</p>	<p>S-a luat act.</p>

Ministrul afacerilor interne

Daniella MISAIL-NICHITIN